

شمس لنگرودی در گفت‌وگو با «ایران» عنوان کرد

ویناری برای علاقه‌مندان شعر و شاعری

مریم شهبازی

خبرنگار

امروز و فردا فرصت خوبی است برای آشنایی بیشتر با شعر، آن هم از دریچه نگاه شمس لنگرودی، شاعری که نه تنها سال‌هاست او را به مخلوقات ادبی مملو از مضامین اغلب عاشقانه‌اش می‌شناسیم؛ بلکه دیگر فعالیت‌های فرهنگی‌اش هم تأثیر زیادی در مطرح شدن نام او داشته؛ از آن چند کتاب داستانی که برای بچه‌ها نوشته تا آثار تحقیقی تألیفی و حتی سال‌ها تدریس و آموزش جوانان علاقه‌مند. آشنایی که او را می‌شناسند می‌دانند که در آن‌مودن علاقه‌مندی‌های دیگرش هم جسارت به خرج داده و حتی نظر منتقدان حوزه‌هایی همچون سینما را هم جلب کرده، هرچند که خوانندگی هم در سابقه کاری این مورخ ادبی و استاد دانشگاه درج شده و همه این‌ها او را به شخصیتی چند وجهی در فرهنگ و ادب معاصرمان تبدیل کرده است.

■ مباحثی که برای علاقه‌مندان شعر ضروری است

تنها آشنایی با یکی از جنبه‌های زندگی حرفه‌ای شمس لنگرودی کافی است تا سوسه شوید تا پای برنامه آنلاین «تجربه خلاق شعر» با عنوان «دنیایی که می‌سازم» بنشینید که روز گذشته شروع شده، امروز و فردا هم در قالب جلسه‌های دوساعته ادامه دارد. شمس لنگرودی درباره محورهای این وبینار که دو جلسه‌اش باقی مانده به «ایران» می‌گوید: «همان‌طور که در عنوان برنامه هم آمده، در این برنامه سخن از شعر و چیستی آن در میان است، اینکه اساساً تعریف شعر چیست؟ آیا آن‌طور که از آثار برخی برمی‌آید درد دل گوینده با مخاطبان است؟ بیان احساسات است یا حتی پیروی از قوانین علمی و ساختاری مشخص؟ اگر اثری بر خود را از هیچ کدام این‌ها نباشد شعر به شمار نمی‌آید! حتی این بحث مطرح خواهد شد که اگر اثری بر خود را از همه مواردی که به برخی از آنها اشاره شد باشد شعر به شمار می‌آید؟» همان‌طور که شمس لنگرودی هم گفت یکی از محورهای مهم برنامه آنلاین مذکور صحبت درباره چیستی شعر است. او در توضیح بیشتری می‌گوید: «بخش دیگری به این پرسش اختصاص دارد که وقتی فلان شاعر را فرد خاصی می‌دانیم این نشأت گرفته از مضامین شعری او است یا بحث ساختار مخلوقات ادبی‌اش در میان است؟ این‌ها سؤالاتی هستند که به گمانم هر علاقه‌مند شعر و شاعری باید بداند.»

در اشاره کوتاهی به زندگی حرفه‌ای شمس لنگرودی بد نیست بداند که او شعر گفتن را از دهه پنجاه و انتشار آن‌ها را از مجلاتی همچون فردوسی و جوانان آغاز کرد. او هم‌زمان با انتشار مجموعه شعرهای «خاکستر و یانو» و «جشن ناپیدا» در اواسط دهه ۶۰ مطرح شد و بعد از چاپ «قصیده لبخند چاک چاک» شهرت پیدا کرد.

فارغ از عنوان مجموعه شعرهایی که طی این دهه‌ها شمس لنگرودی روانه کتابفروشی‌ها

شده منتقدان ادبی اشعار او را بر خود را از ویژگی جالب توجهی می‌دانند: روندی که او در سرایش شعرهای خود در پیش گرفته کمی برخلاف دیگر شاعران است چرا که شاعری‌اش را به مخروطی سرونه‌تنبیه می‌کنند. شعرهایی که در جوانی‌اش با حال و هوای پیری خلق شده‌اند و در سن و سال پختگی، نواهی مملو از شور زندگی یافته‌اند و سروسزگی هر چه بیشتر تغزلی‌تر پیدا کرده‌اند.

در خلال برگزاری وبیناری که ابتدا اشاره شد برای شرکت‌کنندگان امکان طرح پرسش‌هایی درباره زندگی حرفه‌ای شمس لنگرودی هم فراهم است؛ اومی‌گوید: «بنای این دوره آنلاین بر اساس پرسش و پاسخ است؛ اعتقاد شخصی من بر این است که چه در دوره مورد بحث و چه حتی در کلاس‌های دانشگاهی، استادان باید بهای زیادی برای تدریس بر مبنای پرسش قائل شوند چرا که اهمیتی به مراتب بیشتر از حتی مباحثی دارد که معلم و استاد درباره آنها صحبت می‌کند. همان‌طور که اشاره کردید، در این وبینار تنها درباره بخش‌هایی از زندگی‌ام امکان پرسش و پاسخ وجود دارد که مرتبط با کار و تجربه‌ام باشد.»

■ دو کتاب تازه از شمس لنگرودی در راه نشر

از این شاعر و بازیگر دورمان هم با نام‌های «رژه بر خاک پوک» و «آنها که به خانه من آمدند توسط شرافق منتشر شده است. شمس لنگرودی فعالیت‌هایی هم در عرصه بازیگری و حتی خوانندگی داشته، ورود او به سینما از علاقه‌مندی سال‌های جوانی‌اش به تئاتر نشأت می‌گیرد که به شکل جدی‌تری از دهه هشتاد و یاهنر هفتم خودش را نشان داد. او برای بازی در فیلم «احتمال باران اسیدی» کاندیدای دریافت جایزه بهترین بازیگر نقش اول مرد در نهمین جشن انجمن منتقدان سینمای ایران شد. حدود سه سال قبل هم در جشنوارهٔ ادبی «صبح آسیا» در شهر لنگرودی کره جنوبی، از شمس لنگرودی در مقام یکی از شاعران برتر آسیا تقدیرانی شد. حالا که به بهانه برپایی این دوره آموزشی آنلاین با همان وبینار اشاره مختصری به فعالیت‌های حرفه‌ای شمس لنگرودی شد بد نیست از خبر خوب شمس لنگرودی برای علاقه‌مندان آثارش هم بگوییم؛ او در همین رابطه می‌گوید: «برودی دو کتاب درباره زندگی من منتشر می‌شود؛ کتاب نخست «آنجا که وطن نام داشت» است که طی مصاحبه‌ای طولانی نوشته شده و تا آخر آبان ماه در حدود ۶۰۰ صفحه منتشر می‌شود. اما کتاب دوم که ترجیح می‌دهم اشاره‌ای به عنوان آن نشود در بر دارنده خاطرات و زندگی‌ام است، بیش از ۲۵۰ صفحه‌ای می‌شود که فعلاً مراحل چاپ آن سپری می‌شود؛ هر دو کتاب با همکاری نشر چشمه در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرند.»

اما نکته آخر اینکه وبیناری که در ابتدا اشاره شد، ساعت ۱۹ امروز و فردا از طریق وب‌سایت یوتیوبک و با همکاری یونسکو برگزار می‌شود؛ به شرکت‌کنندگان نیز در پایان گواهینامه از سوی کمیسیون ملی یونسکو در ایران اعطای می‌شود.

«رنگین کمون» ی از دنیای کودکان

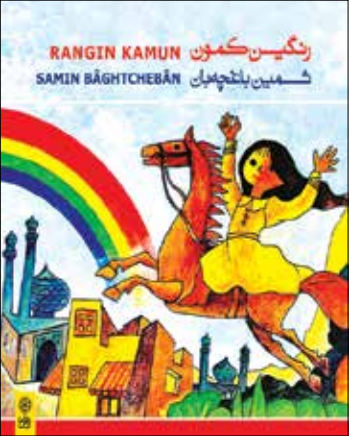
ندا سیجانی

خبرنگار

دنیای کودک حال و هوای دیگری دارد و در روزگار امروز که پر از تنش و هیاهو است، موسیقی حتی برای کودکان و نوجوانان هم از یک سرگرمی و هیجان فراتر رفته و نقش مهمی در افزایش توان ذهنی و مهارت‌های حرکتی کودکان دارد. موسیقی هنری شنیداری است و این ارتباط و شنیدن اصوات از طریق رادیو، تلویزیون، مکان‌های عمومی و... حتی با استفاده از ابزارهای بازی که اغلب موزیکال هستند برای کودک و نوجوان قابل دسترس و شنیدنی است. اما نکته مهم، تولید آثار موسیقایی با محتوا و قابل درک و استفاده برای این گروه سنی است که کمتر مورد توجه بوده و هست و متأسفانه در کشور ما جایگاه موسیقی کودک در کنار دیگر ژانرهای موسیقی چندان محسوس نیست. به همین سبب، امروز هشتم آبان ماه که مصادف است با روز نوجوان و نهم آبان سالروز درگذشت اولین باغچه‌بان (بنیانگذار گروه کر کودک)، انگیزه‌ای شد تا به یکی از آثار موسیقایی بسیار ارزشمند و کم‌نظیر در موسیقی کودک و نوجوان بپردازیم، مجموعه‌ای با عنوان «رنگین کمون» به آهنگسازی و شعرهای ثمین باغچه‌بان که اولین باغچه‌بان خواننده «متزوسپرانو» این اثر بوده است.

اولین باغچه‌بان نهم آبان ماه سال ۱۳۸۹ در کشور ترکیه درگذشت، او موسیقیدان و خواننده اپرا بود و در دهه چهل، نخستین گروه کر کودکان ایران را بنیانگذاری کرد که هنرمندان این گروه کر، ۲۰۰ کودک بی‌سرپرست از شهرها و روستاهای ایران بودند، کودکانی که با مهر مادری «اولین» توانستند اجراهای بی‌شماری در تالار رودکی تهران اجرا و برگزار کنند اما بعد از تشکیل این گروه کر و اشتیاق و انگیزه سبب ساخت آلبوم «رنگین کمون» به آهنگساز و ترانه‌سرای ثمین باغچه‌بان (همسرش) شد. «رنگین کمون» با شرکت اعضای ارکستر سمفونیک رادیو وین و به رهبری توماس کریستین داوید و رهبری اولین باغچه‌بان اجرا گردید و بعد آن سال ۵۷ ضبط و پس از انقلاب همراه با کتابی با تصویرگری پرویز کلانتری از سوی انتشارات ماهور منتشر شد. این آلبوم شامل ۱۰ قطعه است که هر ترک آن به مضامین شیرین و جذابی چون نوروز، برف‌بازی و مفاهیمی مانند آهو، گربه، عروسک، باغ و مادر اشاره شده است.

البته توجه و فعالیت اولین باغچه‌بان تنها به موسیقی کودک و گروه‌های آوازی خلاصه نمی‌شود. او بعد از بازگشت به ایران به همراه همسرش در سن ۲۲ سالگی نخستین کلاس تخصصی آواز را در هنرستان عالی موسیقی تهران بنیان گذاشت که ثمره آن پرورش شاگردان بزرگی همچون حسین سرشار، محمد نوری، سودابه تاجبخش، پری ثمر، پری زنگنه، سودابه صفاپیه و عنایت رضایی است.

■ رنگین کمون
■ سال انتشار: ۱۳۵۷
■ آهنگساز:
■ ثمین باغچه‌بان
■ خواننده متزوسپرانو:
■ اولین باغچه‌بان

به یاد خاطرات «شب‌های برره» و «پاورچین»

فرهنگی/ طرفدار آثار طنز باشیم یا نه، بر کیفیت

آثار طنز انتقاد داشته باشیم و اغلب این آثار را همنشین با واژه سخیف توصیف کنیم یا بالعکس این آثار را محصول نجات دهنده صنعت سینما و تلویزیون تنها مانده از مخاطب بدانیم، چه بخواهیم و چه نخواهیم، حوزه طنز برای مخاطبان سینما و تلویزیون محبوب است. همین الان اگر از مخاطبان جدی تلویزیون بخواهیم محبوب‌ترین سریال‌های تلویزیونی‌شان را به خاطر بیاورند به طور قطع چند تایی از همین محبوب‌ها به حوزه طنز اختصاص دارد.

مگر می‌شود از سریال‌های خیابان خلوت کن و پر طرفدار گفت و مثلاً نام رضا عطاران و سریال «خانه به دوش»، مهران مدیری و «پاورچین» اش، سروش صحت و سریال موفقش «پژمان»، مهران غفوریان و «زیر آسمان شهر» ش و سیروس مقدم و سریال محبوب نوروزی‌اش «پایتخت» و... را نام نبرد. اگر چه بخش زیادی از عوامل موفقیت

کرده‌اند. بازیگرانی که دیدن‌شان کنار هم یادآور لیست پرو پیمانی از سریال‌های طنز محبوب است از «پاورچین» و «شب‌های برره» تا آخرین سریال مهران مدیری در تلویزیون «در حاشیه»، بخش از شبکه سه سیما آغاز شده است و این دو چهره آشنای حوزه طنز علاوه بر بازیگری در تجربه‌ای مشترک کارگردانی آن را هم برعهده دارند. علاوه بر این دو، امیرحسین رستمی، نگار عابدی، سیاوش طهمورث، سروش جمشیدی، رویا میرعلمی، علیرضا استادی، رابعه اسکویی و... از دیگر بازیگران حوزه طنز هستند که در این سریال حضور دارند. نوشتن از «صفر بیست و یک» فعلاً زود است و این متن صرفاً جهت اطلاع‌رسانی است. قضاوت درباره آن و تبدیل شدن احتمالی‌اش به پیشنهاد دوباره بماند برای روزهایی که تعداد بیشتری از این سریال ۲۵ قسمتی روی آنتن رفته باشد.

کودکان و نوجوانان آنلاین پای نمایش‌های ایرانی

محسن یوالمحینی

خبرنگار

در این چند ماه که ویروس کووید ۱۹ بخش بزرگی از سرگرمی‌های جمعی جامعه جهانی را تحت تأثیر خود قرار داده بسیاری نگران کودکان و نوجوانانی هستند که مجبورند بخشی از اوقات شبانه‌روز خود را در خانه بمانند و این اتفاق، اتفاق خوبی نیست و طبیعی است که توجه به روز و روزگار آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد. در کشور ما هم وضع به همین شکل است و کودکان و نوجوانان چند ماهی است از تمامی دورهمی‌های همیشگی فرهنگی‌شان دور هستند و نتوانسته‌اند با دوستان خود در مراکز فرهنگی دیدار کنند، دوره کتاب بخوانند، فیلم ببینند یا پای تئاتر بنشینند. یکی از مراکزی که به صورت مستقیم با این نسل، سروکار دارد و همیشه دغدغه تولید محتوا برای آنها داشته کلون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است که در این هشت ماه کرونا زده هم به اندازه وسیع و توانایی خود، قدم‌هایی را در حوزه تولیدات آنلاین برداشته و توانسته بخشی از خلأ موجود در این زمینه را پر کند. آن‌طور که در خبرها آمده بود به عنوان مثال بیش از ۱۰ هزار رویداد فرهنگی هنری در نیمه نخست امسال از سوی کلون پرورش فکری برای کودکان و نوجوانان در فضای مجازی برگزار شده که این رویدادهای مجازی شامل بیش از ۶۳ هزار نفر ساعت اتصال بوده و در هر لحظه، هزاران کاربر به صورت هم‌زمان در سراسر کشور از این امکانات مجازی بهره برده‌اند. از طرف دیگر نکته قابل توجه و تحسین اینجاست که بیش از ۴۰۰ کارگاه فرهنگی، هنری، ادبی و مهارت‌های زندگی در فصل تابستان به صورت برخط (آنلاین) برگزار شده که استفاده

از این فضا، باعث صرفه‌جویی در زمان، هزینه‌ها و از همه مهم‌تر پیشگیری از شیوع بیماری کرونا شده است. برای تهیه و تولید این برنامه‌های تیمی از کارشناسان فناوری اطلاعات کلون پرورش فکری و مربیان فرهنگی جمع شد و در نهایت بخشی از این فعالیت‌ها روی سایت کلون پرورش فکری قرار گرفت و نمایش‌هایی نیز مخصوص این رده سنی پیش چشم مخاطب کودک و نوجوان در فضای مجازی اکران شد تا لایک آنها ساعات بیشتری از وقت خود را به جای شبکه‌های خارجی که کمترین ارتباط را با فرهنگ ایرانی اسلامی‌شان دارد، پای آثاری که در این کلون و مراکزی از این دست تولید می‌شود بگذارند. همین روزها هم کارگاه‌های قصه‌گویی، کتابخوانی، شناخت مفاهوم و سرزمین، معرفی و نقد کتاب و همچنین آشنایی با قرآن و حدیث، تمرین نقد و گفت‌وگو، نشریه‌نگاری و بخش و نقد فیلم و انیمیشن به صورت مجازی برپاست. به عنوان مثال فیلم نمایش «کوزه عسل نیست» به نویسندگی و کارگردانی عادل پزودوده از تولیدات سال ۱۳۹۴ مرکز تئاتر کلون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یکی از نمایش‌هایی بود که نسخه ویدیویی آن در صفحه «نمایش‌نما» پایگاه اینترنتی کلون اکران شد یا فیلم تئاتر «درخت بخشنده» که به نویسندگی و کارگردانی سامان محمدی و پویانمایی «گرم و گله می‌برم» که کارگردانی امیر هوشنگ معین و چند اثر نمایشی و پویا نمایی دیگر که با توجه به امکانات و بسترسازی‌های لازم استقبال خوبی هم از آنها شد و پایه‌گذار اتفاقات بهتری در آینده‌ای نزدیک شدند. علاقه‌مندان با مراجعه به صفحه «نمایش‌نما» پایگاه اینترنتی کلون به نشانی th.kpf.ir می‌توانند از نمایش‌ها دیدن کنند.